

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 27.10.1971, sp. zn. 1 Cz 42/71, ECLI:CZ:NS:1971:1.CZ.42.1971.1

Číslo: 9/1972

Právní věta: Motorové vozidlo je v prevádzke nielen vtedy, keď sa pohybuje, ale aj vtedy, keď síce stojí, ale v chode je jeho motor. Prevádzkou motorového vozidla je aj príprava k jazde a bezprostredné výkony po ukončení jazdy, ako aj výkony potrebné na udržiavanie vozidla. Už samo uvedenie motoru do chodu patrí k prevádzke motorového vozidla bez ohľadu na to, či sa vozidlo uvedie do pohybu a či nie, či sa to stalo na ceste, prípadne na inom priestranstve verejnosti prístupnom alebo ešte v garáži, a či motor uviedol do chodu sám prevádzateľ alebo jeho pracovník. Medzi okolnosti majúce pôvod v prevádzke patria aj nedostatky, či vady materiálu, aj nespoznateľné. Za takto spôsobenú škodu, ako škodu odvozujúcu svoj pôvod z prevádzky, nemôže sa prevádzateľ zodpovednosti zbaviť.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 27.10.1971

Spisová značka: 1 Cz 42/71

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Doprava, Náhrada škody, Odpovědnost za škodu způsobenou provozem motorových prostředků

Předpisy: 99/1963 Sb. § 6

§ 120

§ 219 40/1964 Sb. § 421

§ 427

§ 428

§ 431

§ 441

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbirkový text rozhodnutí:

Žalobca sa domáhal, aby žalovaná organizácia bola zaviazaná zaplatiť mu škodu vzniknutú úrazom, ktorý utrpel 23. 1. 1969 v garáži žalovanej organizácie, kde opravoval brat žalobcu auto zn. Volga, ktoré mu bolo ako vodičovi pridelené. K úrazu došlo tak, že pri natáčaní auta sa odlomil jeden list z vrtule a žalobcu poranil. Zodpovednosť žalovaného vyvodzoval žalobca z ustanovenia § 427 ods. 2 O. z., lebo žalovaný bol prevádzateľom predmetného auta, škoda bola vyvolaná osobitnou povahou tejto prevádzky a spôsobená bola okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke.

Žalovaný navrhol žalobu zamietnuť. Tvrdil, že žalobca utrpel úraz nie pri prevádzke auta žalovaného, ale pri oprave auta patriaceho jeho bratrovi M. O. a poukazoval ďalej na to, že žalobca sa zdržoval v priestoroch garáže žalovaného neoprávnene.

Okresný súd v Topolčanoch žalobu zamietol, lebo považoval za preukázané, že k úrazu žalobcu došlo nie pri oprave auta žalovaného, ale pri oprave auta jeho brata M. O. a že žalobca sa zdržoval v garáži žalovaného bez jeho povolenia.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Na základe dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa dospel k rozdielnemu zisteniu ako súd prvého stupňa, že totiž k úrazu žalobcu došlo nie pri oprave auta jeho brata M. O., ale pri oprave služobného auta, prideleného bratovi žalobcu. Bol však toho názoru, že auto v čase úrazu nebolo v prevádzke, a proto žalovaný nezodpovedá žalobcovi za úraz podľa ustanovenia § 427 ods. 2 O. z., za úraz však nezodpovedá žalovaný ani podľa ustanovenia § 431 O. z., lebo žalobca si škodu zavinil sám (§ 441 O. z.), keďže sa zdržoval v garáži žalovaného bez jeho súhlasu.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že týmito rozsudkami bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Podľa ustanovenia § 6 O. s. p. postupuje súd v konaní v súčinnosti so všetkými, ktorí sa konania zúčastňujú, tak, aby sa čo najúčelnejšie zistil skutočný stav veci a aby ochrana práv bola rýchla a účinná.

Obidva sudy nevychádzali dôsledne z tohto zákonného ustanovenia ani zo zákonných ustanovení § 421 ods. 1, § 427 a § 428 O. z.

Súdy nezistili bezpečne, pri oprave ktorého vozidla došlo k poraneniu žalobcu, či pri oprave auta, ktorého prevádzateľom je žalovaný, a či auta, ktorého prevádzateľom je brat žalobcu. Od tohto zistenia totiž závisí, či vôbec možno proti žalovanému uplatňovať nárok na náhradu škody podľa ustanovenia § 427 O. z.

Súd prvého stupňa zistil, že k úrazu žalobcu došlo pri oprave auta, ktorého prevádzateľom bol brat žalobcu. Súd druhého stupňa zistil, že k úrazu žalobca došlo pri oprave auta, ktorého prevádzateľom bol žalovaný, pričom sa odchyľil od skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa bez toho, že by bol opakoval dôkazy vykonané súdom prvého stupňa alebo ich doplnil. Zistiť skutkový stav odchyľne od súdu prvého stupňa mohol však odvolací súd len po priamom hodnotení dôkazov (porovn. rozhodnutie uverejnené pod č. 64/1966 Zbierky rozhodnutí a oznámení súdov ČSSR).

Súdy mali o okolnosti, pri oprave ktorého auta došlo k úrazu žalobcu, vypočúť samého žalobcu, jeho bratra M. O., a prípadne aj ďalšie osoby v veci informované; to však neurobili.

Ak k poraneniu žalobcu došlo v súvislosti s opravou auta žalovaného, treba zistiť, či sú dané všetky podmienky zakladajúce zodpovednosť žalovaného podľa ustanovenia § 427 a nasl. O. z.

Pre záver, či je žalovaná organizácia zodpovedná za škodu podľa ustanovenia § 427 ods. 2 O. z. je rozhodujúce, či škoda bola vyvolaná osobitnou povahou prevádzky motorového vozidla a či bola spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke vozidla.

Súd druhého stupňa zaujal stanovisko, že žalovaný žalobcovi za škodu nezodpovedá, lebo vozidlo nebolo v prevádzke, keďže bolo iba opravované, prípadne skúšané po oprave. Tento právny názor odvolacieho súdu nie je správny.

Osobitná povaha prevádzky motorového vozidla je charakterizovaná rôznymi okolnosťami, ako je napr. rýchlosť, hlučnosť, vybavenie technického zariadenia, konštrukcia a pod. Motorové vozidlo je v prevádzke nielen vtedy, keď sa pohybuje, ale aj vtedy, keď síce stojí, ale v chode je jeho motor. Teda prevádzkou motorového vozidla je aj príprava k jazde a bezprostredné výkony po ukončení jazdy, ako aj výkony potrebné na udržiavanie vozidla. Už samo uvedenie motorového vozidla do chodu patrí k prevádzke motorového vozidla bez ohľadu na to, či sa vozidlo uvedie do pohybu či nie, nech sa už tak stalo na ceste, prípadne na inom priestranstve verejnosti prístupnom alebo ešte v garáži, a či motor uviedol do chodu sám prevádzateľ alebo jeho pracovník.

Svojej zodpovednosti sa nemôže prevádzateľ zbaviť, ak bola škoda spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke (§ 428, veta prvá, O. z.). Medzi okolnosti majúce pôvod v prevádzke patria aj nedostatky či vady materiálu, aj nespoznateľné. Za takto spôsobenú škodu, ako škodu odvozujúcu svoj pôvod z prevádzky, nemôže sa prevádzateľ zodpovednosti zbaviť.

Ak teda k poraneniu žalobcu došlo pri oprave vozidla žalovanej organizácie, nebolo možno vylúčiť zodpovednosť žalovaného, ale súdy sa mali zaoberať otázkou, či škoda nebola spôsobená aj zavinením žalobcu; vtedy by totiž žalobca znášal škodu pomerne. Súdy obidvoch stupňov nezistili spoľahlivo, kde došlo k úrazu žalobcu, či na mieste verejnosti prístupnom alebo v garáži, ako sa žalobca do tohto priestoru dostal, či mu to brat povolil a pod. Zavinenie žalobcu nemožno vidieť len v tom, že bez povolenia žalovaného vošiel do garáže. Napokon súdy nezistili náležité skutkový stav ani v tej otázke, kto auto opravoval alebo po oprave skúšal.

Ak došlo k poraneniu žalobcu pri oprave vozidla, ktorého prevádzateľom nebol žalovaný, prichádzala by do úvahy zodpovednosť iba podľa ustanovenia § 421 O. z., teda zodpovednosť, ktorá predpokladá porušenie právnej povinnosti. Takéto porušenie však účastníci neuvádzali, ani súdy nezistili.

Svojimi rozhodnutiami porušili teda súdy obidvoch stupňov zákon v ustanoveniach § 421, § 427 ods. 1, 2 a § 428, veta prvá, O. z., ďalej v ustanoveniach § 6 a § 120 ods. 1 O. s. p. v súvislosti s ustanovením § 441 O. z. a súd druhého stupňa aj v ustanoveniach § 213 a § 219 O. s. p.